

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK TER HOOGTE VAN DE WEZEPOELSTRAAT TE ZELE (PROVINCIE OOST-VLAANDEREN)

PROJECT 23020

NOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN TOT BEHOUD IN SITU

ABO Archeologische Rapporten 1382

Rapport opgemaakt door: Chantal De Jaeger en Jan Coenaerts

Derbystraat 55
9051 Gent (SDW)

oktober 2020

Projectnr. intern: 28924

Projectnr. extern: 23020

Projectnr. OE: 2020H304

COLOFON

Titel

Landschappelijk bodemonderzoek ter hoogte van de Wezepoelstraat te Zele (Provincie Oost-Vlaanderen)

Auteurs

Chantal De Jaeger en Jan Coenaerts

Projectnummer

- 28924 (intern)
- 23020 (extern)
- 2020H304 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Gent, oktober 2020

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1382

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	16 oktober 2020	Interne draft
v1	16 oktober 2020	Externe draft / definitieve versie
v2	21 juni 2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Chantal De Jaeger en Jan Coenaerts
Business Unit Manager	Toon Moeskops
General Director	Patrick Hambach
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts

INHOUD

1	Administratieve gegevens	6
2	Resultaten landschappelijk bodemonderzoek	7
3	Gemotiveerd advies.....	8
3.1	Impactbepaling.....	8
3.2	Waardering archeologische vindplaats	8
3.3	bepaling van maatregelen	10
4	Programma van maatregelen: Behoud in situ.....	11
4.1	Afbakening site	11
4.2	Strategie tot behoud in situ.....	11
4.3	Technische vereisten uitvoering.....	11
4.4	Fasering van uitvoering	12
4.5	Competenties uitvoerder	12
4.6	Risicofactoren bij uitvoering.....	12
5	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	13

Lijst met figuren

Figuur 1: Luchtfoto met het lijntracé en het terrein voor grondverbetering volgens het plan van de initiatiefnemer ter hoogte van de Bosstraat te Zele (ABO nv 2020)

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2020H304
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	Aquafin Zele
- Straat + nr.:	Wezepoelstraat
- Postcode:	9240
- Fusiegemeente:	Zele
- Land:	België
Lambertcoördinaten '72(EPG:31370)	Xmin: 124778.6, Xmax: 124875.1 Ymin: 196430.1, Ymax: 196524.7
Kadaster	
- Gemeente:	Zele
- Afdeling:	3
- Sectie:	B
- Percelen:	Deel van het perceel nr. 1153B
Onderzoekstermijn	September-oktober 2020

Tabel 1: Overzicht van de administratieve gegevens met betrekking tot het studiegebied

2 RESULTATEN LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

Het terrein voor grondverbetering in de gemeente Zele is gelegen op een groot perceel akkerland op relatief lage hoogte (5 à 6 mTAW) met microreliëf. Landschappelijk gezien situeert het zich in een **lager gelegen gebied** nabij de Zelebeek, tussen de Schelde en de Durme, die samenvloeien op zo'n 10 km meer oostwaarts nabij Tielrode. De dorpskern van Zele zelf is hoger gelegen op een zandrug, ten zuidoosten van het studiegebied. In het onderzoeksgebied komt een (matig) droge zandgrond voor met verbrokkelde humus en/of ijzer B-horizont (Zch en Zbh), meer bepaald een (post)podzol die **(vrij) goed bewaard** is gebleven. Het terrein is voor zoverre uit historisch cartografische bronnen op te maken, onbebouwd gebleven over de laatste 3 eeuwen (zie ook archeologienota, ID 14642). Het is reeds langdurig in gebruik als **akkerland**. Agrarische activiteiten hebben slechts in lichte mate de B-horizont verstoord bij de top, vooral aan de noordzijde van het terrein.

CAI-meldingen in de ruimere omgeving wijzen op meerdere vondsten uit de **metaaltijden** (meer bepaald de ijzertijd), de Romeinse tijd, middeleeuwse resten en de nieuwe tijd (zie archeologienota ID 14642). Op minder dan 2 km afstand van het terrein voor grondverbetering zijn echter nog geen meldingen geregistreerd, wat te wijten kan zijn aan gebrekkige archeologische visibiliteit en beperkt onderzoek. Er zijn verder ook meldingen van steentijdresten op enkele kilometers ten zuiden en ten noordwesten in iets hoger gelegen zones dicht bij de Schelde in het zuiden en de Durme in het noorden. De natuurlijk-landschappelijke context van het terrein voor grondverbetering is voor de mensen uit de steentijd slechts matig aantrekkelijk geweest: de relatief lage positie t.o.v. het omliggende landschap op vrij grote afstand van de oude rivierbedding van de Schelde en de Durme, samen met het ontbreken van aanwijzingen voor lithisch bronmateriaal in de bodem/moedermateriaal op het terrein zelf maken de kans op de aanwezigheid van steentijdresten hier niet echt hoog. Nochtans, door de (vrij) goede bewaring van de bodemhorizonten, zeker in het centrale en westelijke gedeelte van het terrein valt niet uit te sluiten dat hier sporen uit de steentijd kunnen aanwezig zijn. In dit gebied konden jager/verzamelaars immers naar hun voedsel op zoek zijn geweest. Bovendien geeft de quartairgeologische kaart (figuren 20 en 21 in de archeologienota ID 14642) aan dat op amper 500m meer oostwaarts primariene fluviale sedimenten (profieltype 3a) aan de oppervlakte voorkomen, waaronder gerolde keien (zoals silex) een mogelijke bronplaats vormden voor het maken van werktuigen voor de jacht in het gebied. Het **steentijdpotentieel** kan daarom als **vrij laag, maar niet onbestaande** worden beschouwd.

Voor de wijziging van de plannen werd er geadviseerd geadviseerd om op het terrein voor grondverbetering over te gaan tot een **verkennend archeologisch booronderzoek** aan de hand van **43** verkennende boringen eventueel aangevuld met waarderend booronderzoek en/of profielputtenonderzoek, dit in functie van steentijdonderzoek. Aanvullend dient hier dan ook nog een **proefsleuvenonderzoek** te gebeuren voor het nagaan van de eventuele aanwezigheid van sporen uit de metaaltijden of latere periodes

Het terrein kent dus een potentieel tot kenniswinst op basis van het landschappelijk bodemonderzoek. De resultaten van toonden aan dat er zich ter hoogte van het onderzoeksgebied een bodem werd vastgesteld waarbij het mogelijke archeologische niveau zich bevindt op een gemiddelde van 50cm-mv. De initiële geplande werken (afnemen van teelaarde en diepploegen na einde werken) zouden een bedreiging gevormd voor de archeologisch relevante lagen. **Hiervoor werd er initieel een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem aanbevolen. De plannen en ingrepen werden echter bijgesteld door de initiatiefnemer, waardoor de vastgestelde archeologische resten niet langer bedreigd worden. Er is dus een behoud in situ. De maatregelen tot behoud in situ zullen worden toegelicht in het programma van maatregelen (hfst. 3-4).**

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 IMPACTBEPALING

De eerste archeologisch interessante lagen bevinden zich op een diepte van minimum van **ca. 50cm-mv**. In de initiële plannen tijdens het opstellen van de bureauonderzoek, werd het afschrapen van de teelaarde (30cm-mv) gepland, waarna op het terrein grond opgeslagen zou worden. Na de werken zou men de teelaarde terug verspreid hebben en het terrein onderwerpen aan diepploegen. Daarbij zou het archeologisch niveau vernield geraken.

Echter na de uitvoeren van het landschappelijk booronderzoek werden de plannen gewijzigd in functie van het behouden van archeologisch erfgoed. De initiatiefnemer zal in plaats van afgraven en diepploegen, eerder in de hoogte werken, zonder afgraving en met verschillende beschermingslagen om eveneens de compressie/compactie tegen te gaan.

Er zal in eerste instantie een zandlaag van 30cm dik aangebracht worden, ingepakt in geweven versterkt geotextiel. Op de zijkanten zal men 5 meter terugplooiën zodat dit verankerd wordt. Daarna zal men 20cm steenslag aanbrengen. Tussen de zandlaag en de steenslag zal geotextiel aanwezig zijn als scheiding. Er zal minimaal 0.5m afstand gehouden worden van de perceelsgrenzen op het oorspronkelijk maaiveld. Zo ontstaat een helling van 45 graden in de opbouw. Wat de toegangsweg betreft, zal men daar rijplaten gebruiken, om de effecten van de tijdelijke verkeer uit te schakelen.

Deze methoden zullen **geen impact hebben** op de onderliggende archeologisch erfgoed.

Figuur 1: Nieuwe plan van aanpak (bron: Initiatiefnemer 2020)

3.2 WAARDERING ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATS

De resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek toonden aan dat er zich ter hoogte van het onderzoeksgebied archeologisch mogelijk relevante archeologische niveaus bevinden. Het archeologische niveau bevindt zich op een diepte van 50cm-mv. De initiële geplande werken (afschrapen van teelaarde en diepploegen) hebben een bedreiging gevormd voor de archeologisch relevante lagen. Na het landschappelijk booronderzoek werden de plannen van de initiatiefnemer bijgesteld in functie van het bewaren van erfgoed. Op basis van deze nieuwe plannen en maatregelen vinden geen ingrepen op het onderzoeksgebied plaats, die een dreiging zouden vormen voor de aanwezige erfgoed.

Volgens de Code van Goede Praktijk paragraaf 5.2 dient na elke fase van het onderzoek te worden afgewogen of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Bij deze afweging kan men beroep doen op een beslissingsboom.

Voor het onderzoeksgebied werd deze afweging gemaakt:

De nieuwe toekomstige werken zullen geen potentieel archeologische waarden raken:

Is er voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site ? – JA

Is de site afwezig? – NEEN

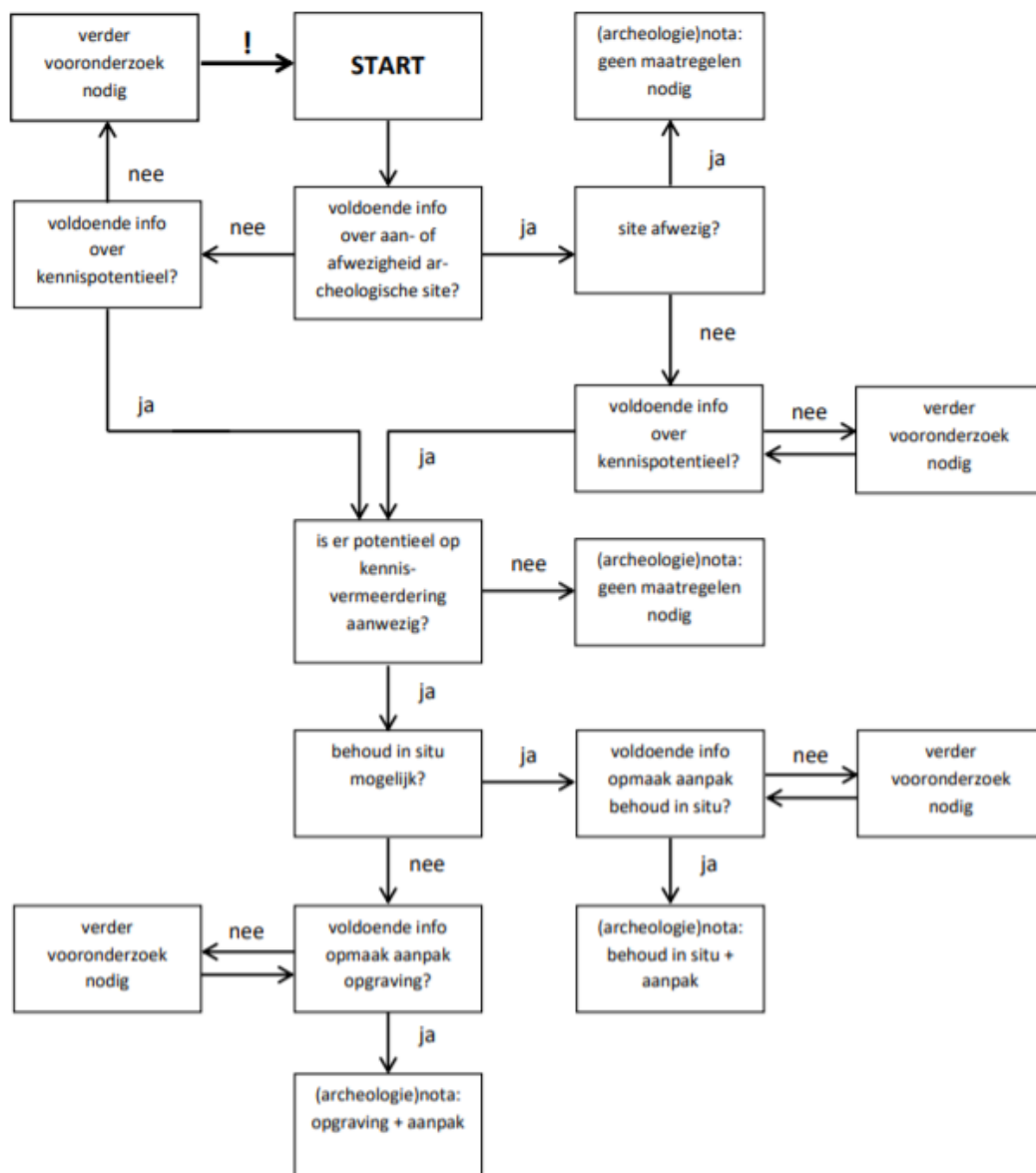
Is er voldoende informatie over de kennispotentieel? – JA

Is er een potentieel tot kennisvermeerdering aanwezig? – JA

Is behoud in situ mogelijk? – JA

Is er voldoende informatie voor de aanpak van in situ? – JA

➔ **Gevolg:** Einde vooronderzoek, **Resultaat** :een programma van maatregelen voor behoud in situ

Figuur 2: Beslissingsboom bij de afweging voor noodzaak tot verder onderzoek (bron: CGP 4.0)

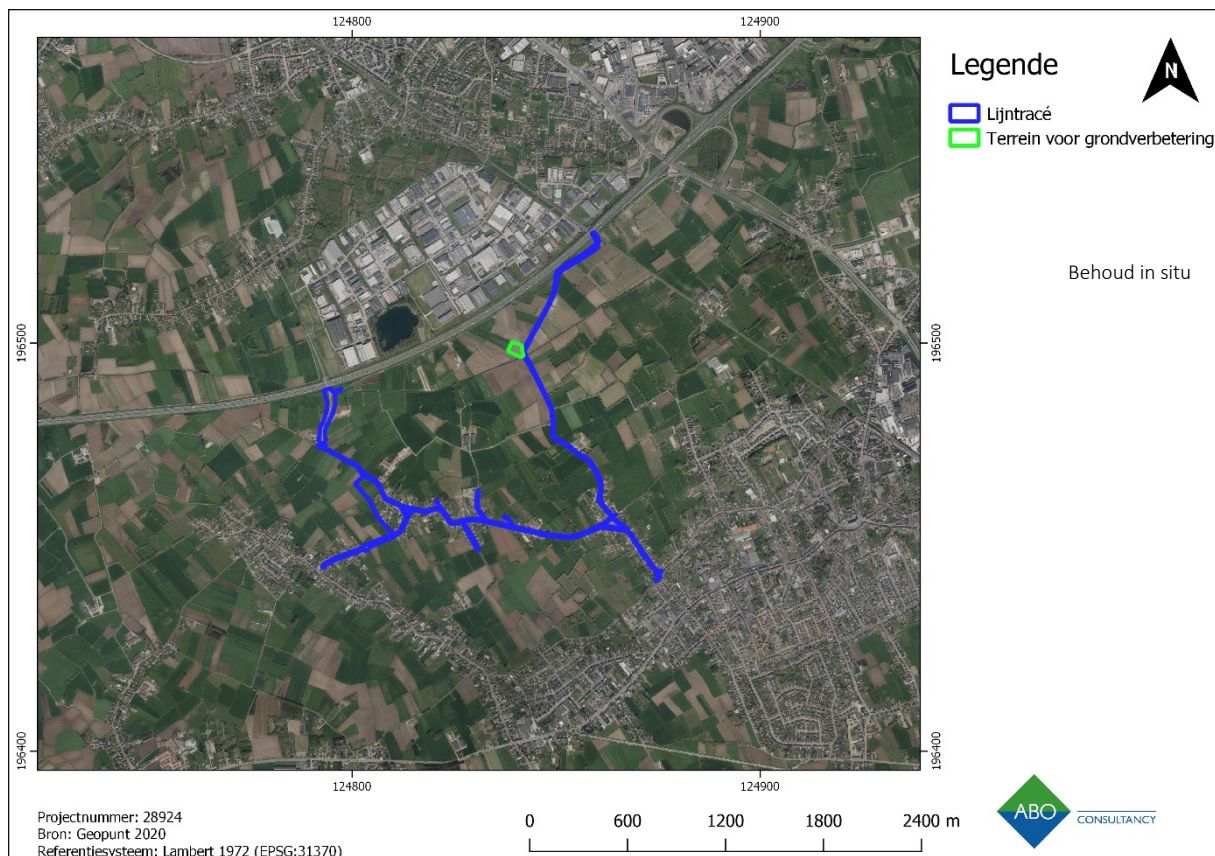
3.3 BEPALING VAN MAATREGELEN

De geplande werkzaamheden laten het behoud in situ van archeologische resten toe. Volgens het nieuwe plan van aanpak veroorzaken de werkzaamheden geen ingrepen in de bodem en wordt het onderliggend erfgoed voldoende beschermd.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: BEHOUD IN SITU

4.1 AFBAKENING SITE

De afbakening van de site komt overeen met de afbakening van de onderzoeksgebied. Dit betreft een zone van ca. 5.700 m². De eerste archeologisch interessante lagen bevinden zich op een diepte van minimum van **ca. 50cm-mv.** (cf. hfst.2). Deze sporen zullen bijgevolg niet geraakt worden door de geplande werken, zoals hieronder beschreven.

Figuur 1: Luchtfoto met het lijntracé en het terrein voor grondverbetering volgens het plan van de initiatiefnemer ter hoogte van de Bosstraat te Zele (ABO nv 2020)

4.2 STRATEGIE TOT BEHOUD IN SITU

Er dienen geen verdere aanpassingen gebeuren. De geplande werken, conform het nieuwe bezorgde plan van aanpak, kunnen verder uitgevoerd worden, waarbij archeologisch waardevolle lagen en sporen niet geraakt zullen worden.

4.3 TECHNISCHE VEREISTEN UITVOERING

De uitvoerder verbindt zich er toe zich aan de gepresenteerde plannen en bijhorende werkwijze te houden.

4.4 FASERING VAN UITVOERING

De werken bestaan uit het realiseren van een buffer om de archeologisch waardevolle lagen en sporen te beschermen. Dit zal in een keer aangelegd worden. Deze werken kunnen beschouwd worden als een fase, bijgevolg is een gefaseerde uitvoering niet noodzakelijk.

4.5 COMPETENTIES UITVOERDER

De uitvoerder van de grondwerken dient niet te beschikken over specifieke competenties.

4.6 RISICOFACTOREN BIJ UITVOERING

Bij de nieuwe plannen worden er geen risicofactoren voorzien.

5 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		16 juni 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		16 juni 2021
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		16 juni 2021